

Oponentský posudek na bakalářskou práci Hany Barylové

Psí víno Anny Blažičkové

Próza Anny Blažičkové *Psí víno* představuje v české literatuře posledních třiceti let ojedinělou hodnotu. Rozostřuje iluzi literární fikce a současně nedisponuje parametry dokumentárního textu, navozuje dějové ovzduší próz jak Vaculíkových, tak třeba Binarových – a už podle takového rozpětí si lze představit výzvy, které klade na své interprety.

Je proto sympatické, že základní poloha bakalářské práce Hany Barylové vychází z objektivně existujících textových prvků prózy, popisuje její stavbu a jazyk, zabývá se způsobem utváření postav a hlavními tématy. Autorka však zvláště v prvních dvou kapitolách (s. 5–23) zůstává u prosté evidence sledovaných jevů, které vzhledem k možným nebo nabízejícím se významům buď nijak nezhodnocuje, anebo to činí příliš rázným, zjednodušeným nebo vágně zobecňujícím způsobem. Při četbě první poloviny bakalářské práce se mě zmocňoval dojem, že tohle vše (nebo skoro vše) mělo zůstat v rovině excerpt a teprve na jejich základě měl vznikat text zveřejněného pojednání. O svém dojmu si přitom dovoluji psát jen proto, že druhé dvě kapitoly (s. 24–35) dokládají, že autorka dokáže jednotlivé prvky nejen zahlédnout a registrovat, ale také vnímat v jejich významových souvislostech a vykládat je, nebo aspoň směr výkladu naznačit – dobře to ukazuje vytčení tematických těžisek prózy, tj. rodiny, ztráty a práce.

Protože se z převažující deskriptivní roviny vynoří nějaké shrnutí nebo vyvozování jen občas, působí dílčí závěry o to nápadněji – jako příliš rychlé a nezdůvodněné. „Rozšiřované a složitě stavěné věty jsou kladeny na místa vyšší obsahové závažnosti“ (s. 6) – míra „obsahové závažnosti“ přitom není nijak přiblížena či vysvětlena, a otázka je, zda to, co je „vyšší“ (a tedy i „nižší“), lze vůbec v tak významově komprimované próze jako *Psí víno* určit jinak než nějakým pocitem. „Je ... příznačné, že se vnitřní charakteristika postav vyjadřuje pomocí vyprávěcího postupu“ (s. 13) – a prostřednictvím čeho jiného by se to mělo dít? Přitom některé postřehy, které jsou zmíněny jakoby na okraji, např. o netypičnosti kontrastních spojení (s. 11) nebo o jazykovém humoru (s. 14), ukazují, jak cenná tato práce mohla být.

Za sporné (nebo zkratovitě charakterizované) považuji následující kroky: (a) souvislost krátkých jednoduchých vět a zpomalování rytmu textu, a naopak jeho zrychlování dosažené rozsáhlejšími souvětími (s. 6, 9) – měl jsem za to, že je to naopak, kratší větné segmenty v obecné rovině rytmus textu spíše zrychlují, (b) narůstání textu a jeho jednotek „asociačním“ způsobem (s. 8, 9, 12, 26, 29) – řetězení nebo vrstvení není jistě časově chronologické, ale soudím, že na první pohled volné napojování epizod, myšlenek nebo charakteristik v *Psí víně* by bylo možné vystihnout přesněji než takto (např. navazování na základě věcné souvislosti), (c) zahrnutí pravopisné stránky věci do výkladu o

morfologii (s. 22), (d) označení vypravěče Psího vína jako „personálního“ (s. 24, 36) – autorka neuvádí, o jakou naratologickou terminologii se opírá, a „personálním vypravěčem“ možná míní jakousi „osobní perspektivu“; použije-li však takovýto termín bez vysvětlení, situuje se okamžitě do teorie vyprávění F. K. Stanzela, který má na slovní spojení „personální vypravěč“ takřkajíc copyright, jenže vyprávěcí perspektiva Psího vína není personální, nýbrž přímá. (V nevelkém rozsahu práce zabírají navíc příliš velkou plochu „deiktické“ poukazy k předchozímu či následnému toku textu, tj. signály, na co se autorka vzápětí „zaměří“, k čemu „přejde“ či k čemu obrátí „pozornost“ apod.)

Vím, že autorka psala svou práci pod časovým tlakem, ale pod ním vykonáváme své úkoly vlastně všichni, i její kolegyně a kolegové. Výsledek není nedůstojný, je vidět, že zejména v jazykové analýze, resp. v její základní fázi si počíná poučeně a docela jistě, a tím víc lze litovat, že si na napsání nechala tak málo času (včetně *jediného* odkazu na odbornou literaturu, který je jen ilustrativní – autorka s Hausenblasovými studii bohužel nijak nepracuje). Navrhují hodnocení „dobře“, dle převládající střední úrovně ostatních prací a vlastního průběhu obhajoby nevylučuji v krajním případě „velmi dobře“.

Michael Špirit, 1. září 2014